

Rapport til RIO

Seminar:

» Identiteter – Nya perspektiv på integration i Norden, vilken roll kan folkhøgskolan ta?»

Tid: 27. – 28. oktober 2011

Sted: Nordiska folkhøgskolan , Kungelv

**Ansvar for planlegging og gjennomføring: Ulla Linton (styret Nordiska folkhøgskolan),
Beate Fasting (rektor Nordiska folkhøgskolan)**

Introduksjon:

Styret for Nordiska folkhøgskolan ønsker å øke antall nordiske seminarer med folkhøgskolen i Kungelv som møteplass for felles nordiske tema. Målet er å fordype idè-diskusjonen omkring folkhøgskolens grunnleggende vurderinger og mål sett fra erfaringer i de nordiske landene. For det første seminaret valgte man et dagsaktuelt tema og planla det til oktober 2011.

Valget var å ta opp hvordan vi i folkhøgskolene i Norden jobber med integrasjon, og hva vi kan utveksle av erfaringer mellom de ulike nordiske folkhøgskoler . Hvordan kan vi bidra til en gjensidig integrasjonsprosess? Hvordan kan kulturelle identiteter berike og komplettere hverandre? Hvordan når folkhøgskolene ut til flerkulturell ungdom?

Den første informasjonen og invitasjonen ble sendt ut til folkhøgskoler i Norge, Sverige og Danmark i juni 2011.

Så snart alle foredragsholdere og inspiratorer var sikret ble et detaljert program sendt ut i slutten av august .

Innhold og gjennomføring

«Språk og identitet» – forfatter Jonas Hassen Khemiri

Mens hans teaterstykke «Apatisk for nybørjare» fikk strålende mottagelse i Gøteborg og «Invasion» lovord i New York, tok Khemiri i sitt foredrag utgangspunkt i sin egen flerkulturelle bakgrunn for å belyse hvordan språket gir ulik identitet. Sin fars råd om å lære svensk til fullkommenhet mens han heime snakket fransk, svensk og arabisk om hverandre gjorde at han ble spesielt opptatt av ord og språkets betydning og sammenheng. Gjennom humoristiske eksempler og tavleskriverier viste han hvordan ord kan forflyttes hurtig og bety ulike ting i ulike sammenhenger. Han bryter også ned ord og viser hvordan ord har beveget seg mellom ulike språk. Gjennom familiære historier viser han hvordan nyanser i språk fremmedgjør oss eller gir oss den kulturelle trygghet vi behøver for full deltagelse i samfunnet.

Med referanse til flere av sine bøker får han oss til å se oss selv og våre fordommer mot det som er annerledes. Uten å nevne utfordringer som nordiske folkehøgskoler har i det å favne en aldersgruppe som er flerkulturell, viser han oss veier der vi gjensidig kan utvikle språk og kultur.

«Ulovlig innvandrere» - forfatter Maria Amelie

Dessverre meldte Maria Amelie avbud for sitt foredrag kvelden før, slik at det var umulig å få en reserve inn. Hun skulle vinkle sitt foredrag på de mange asylsøkere og skjulte innvandrere som i mange år venter på opphold i våre land. Hvor brytes menneskerettigheter mot regelverk?

Avbudet gjorde at vi fikk mer tid til en dialog med Jonas H. Khemiri, der han viste hvordan et ord som er myntet på mørkhudete innvandrere blir annerledes når en norsk også er innvandrere, fordekt rasisme, fordi ordet neppe blir brukt mot en norsk person.

«Den politiske virkeligheten» - statsekretær Jasenko Selimovic

Selimovic snakket ut fra sitt ståsted som flyktning fra Balkankrigene. Han møtte et regelverk og et strukturert mottaksapparat som absolutt ikke passet for han da han ankom Sverige. Han maktet å være i jobb i løpet av tre dager, noe som for han var livgivende viktig, mens det førte til problemer i forhold til et skjematisert mottaksreglement. Hans konklusjon er at integrasjonsmyndigheter må ha en fleksibilitet til å møte og støtte individuelle behov. Det menneskelige må veie tyngst!!

Folkehøgskolene kan gjøre, og gjør, en jobb i møtet med de mange ulike personer som søker seg til Sverige.

« Trio Samara» - musikalsk kulturmøte...

Med litt romsligere tid ble den musikalske utveksling av nordisk og arabisk musikk et timesprogram som løftet diskusjonen inn i hvordan kultur til alle tider har beveget seg over grenser. Her ble folkemusikk fra Gudbrandsdalen i Norge komplementert med arabiske komposisjoner i en fantastisk spennende musisk form. Den som forsker i ulike lands kulturer vet at utveksling mellom ulike kulturelle uttrykk er livsnødvendig for videreutvikling av ett lands kultur. Folkehøgskolene er svært viktige formidlere av tverr-kulturell kommunikasjon, noe Trio Samara var et eksempel på. I Danmark er folkehøgskolene nettopp i år lagt inn under kulturdepartementet i stedet for undervisningsdepartementet.

«Dobbelt utsatthet «– spesiallærer Charlotta Olofsgård

Dobbelt utsatthet er her analfabetiske flyktninger som har døve eller hørselskadde barn, og som da både skal lære et nytt lands språk og kultur og et språk for å kunne kommunisere med sine barn.

Charlotta oppsøker foreldre eller møter de i deres nærhet og underviser i svensk tegnspråk. Ved filmklipp og presentasjoner viste Charlotta hvordan hun gjennom å bruke deres eget språk skapte en atmosfære av trygghet hos foreldre, dermed ble det en gjensidig lærings situasjon som ga begge parter perspektiv på annen kultur. I folkehøgskolen går dette som en oppdragsundervisning, men kunne også være en undervisningsform innenfor folkehøgskolens rammer. Deltagere fra folkehøgskolemiljø nikket gjenkjennende til problemstillinger og pedagogiske løsninger som ble lagt fram.

«Integrasjon er ut – deltagelse er inn!» - rådgiver Khuram Shehzad

Khuram var ansatt av dansk folkehøgskole forening for å bygge en bro mellom flerkulturell ungdom og folkehøgskolen i Danmark. Han tok også utgangspunkt i sin egen bakgrunn som 2.generasjons innvandrer i Danmark. Hans spørsmål var når blir man dansk? Han har tilegnet seg språket, ritualene, har begravd sin far i Danmark, men blir fortsatt sett på som pakistaner. Han viste hvordan våre fordommer ofte kommer til uttrykk i media og beretninger der eksemplene handler om helt andre ting enn religiøs eller etnisk ulikhet. Han tok også tak i folkehøgskolens selvforståelse av at vi er så åpne, bevisste og tolerante, og viste hvordan vi lett går i vår egen felle av fordommer. Hans klare budskap var at vi har mer til felles enn det vi tror i møtet mellom kulturer og at krav så vel som aksept angående deltagelse er avgjørende for at nye nord-boere skal kunne være en del av det nordiske samfunnet.

Oppsummering

Seminaret nådde ikke stor deltagelse fra alle de nordiske folkehøgskolene, men hadde representanter fra Norge, Sverige, Danmark og Finland. I alle de nordiske land oppleves konflikter og tragiske hendelser som har sitt utspring i manglende tverrkulturell forståelse og respekt. Når det gjelder hvordan folkehøgskolene jobber med flerkulturell deltagelse er det store ulikheter i Norden. Men i alle de nordiske land er det et mål for folkehøgskolene å bidra til at deltagere på folkehøgskolekurs skal bli aktive medborgere i samfunnet. Folkehøgskolene i Sverige har flerkulturell kommunikasjon som et av sine virksomhetsområder og ser det som et av sine samfunnsoppdrag å inkludere nye nord-boere på folkehøgskolene. For de norske folkehøgskolene er målgruppene smalere enn i Sverige, Finland og Danmark og det er en svært liten prosent av innvandrere og flyktninger som går på folkehøgskolekurs.

Seminaret viste noe om hva man kan gjøre og hvordan man også kan bruke språkets vandringer i forståelsen av ulike kulturer. Folkehøgskolene har en unik mulighet til å ta tak i de strømninger som finnes i befolkningen, de eksemplene som særlig ble framført og konkretisert av Charlotta og Khuram viser hvordan folkehøgskolene kan finne kreative løsninger for å skape kommunikasjon mellom ulike kulturer. Med folkehøgskolens pedagogiske vektlegging av dialog, har man en mulighet til å bygge ned fordommer og konflikter, noe som viser seg nødvendig i alle de nordiske land. For denne deltager viste seminaret at denne form for utveksling av virksomhet gir mulighet for at folkehøgskolene i Norden kan lære av hverandre.

RIO har en oversikt over hvordan skolene i Sverige arbeider med spørsmål knyttet til identitet. Mange svenske folkehøgskoler har flotte integreringsprosjekt, men mange fanger ikke opp innvandrergupper i sin målgruppe; dette gjelder særlig i Norge og Finland. RIO kunne utfordre skolene i den pågående idè-debatten når det gjelder flerkulturell deltagelse. Kanskje kunne RIO bidra til eller utfordre skoler til å samle pedagogiske modeller og metoder som kan gi idèer til enkeltskoler for å finne muligheter for inkludering og deltagelse fra grupper som ikke så lett finner veien til folkehøgskolene. Eksemplene fra Sverige og Danmark samt den språklige analysen Hassan Khemiri gjorde kunne gi inspirasjon videre til et mer åpent og inkluderende Norden.

B.F.